

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
DEPARTAMENTUL STUDII DOCTORAT ȘI POSTDOCTORAT
PROGRAM DE STUDII SUPERIOARE AVANSATE

CURRICULUM

la disciplina

ETICĂ ȘI INTEGRITATE ACADEMICĂ
Ciclul III, Doctorat

AUTOR:
Laura Tugarev,
dr., conf.univ.

APROBAT
la ședința Consiliului Științific al USM
din 05 noiembrie 2025, proces-verbal nr. 12

CHIȘINĂU, 2025

PRELIMINARII

Disciplina „etică și integritate academică” reprezintă o componentă a Programului de studii superioare avansate, ciclul III – doctorat, și se concentrează pe aprofundarea dimensiunilor conceptuale, normative și metodologice ale conduitei etice în mediul universitar și în cercetarea științifică. Cursul urmărește familiarizarea doctoranzilor cu principiile fundamentale ale eticii academice, cu normele de integritate și cu responsabilitățile profesionale care guvernează activitatea cercetătorului în comunitatea științifică.

În cadrul disciplinei sunt examinate reglementările internaționale, naționale și instituționale privind integritatea academică, precum și principalele forme de abatere de la standardele de conduită, inclusiv plagiatul, autoplagiul, falsificarea și fabricarea datelor. Totodată, se analizează mecanismele de prevenire, identificare și sancționare a acestor abateri, precum și aspectele legate de citarea corectă a surselor, protecția proprietății intelectuale și etica publicării științifice.

În contextul transformărilor digitale, cursul tratează și utilizarea responsabilă a tehnologiilor emergente și a instrumentelor de inteligență artificială în cercetare. Sunt analizate atât avantajele și oportunitățile oferite de aceste tehnologii în procesele de documentare, analiză și redactare, cât și riscurile asociate, inclusiv lipsa transparenței, erorile informaționale și încălcările principiilor de integritate academică. Această abordare permite doctoranzilor să dezvolte competențe critice în evaluarea și integrarea tehnologiilor digitale în cercetarea științifică, respectând standardele etice și profesionale.

Scopul principal al disciplinei constă în dezvoltarea unei perspective integrate asupra eticii și integrității academice, considerate piloni fundamentali ai activității universitare și ai cercetării științifice.

Obiectivele disciplinei includ formarea competențelor etice și profesionale necesare desfășurării unei cercetări responsabile și dezvoltarea capacității de analiză critică pentru prevenirea abaterilor de la integritatea științifică. De asemenea, disciplina sprijină dezvoltarea abilităților de utilizare critică a instrumentelor digitale și a tehnologiilor bazate pe inteligență artificială, consolidând astfel conduita responsabilă în toate etapele cercetării.

Limba de predare este româna și rusa.

Disciplina se adresează studenților-doctoranzi din anul I de studii.

I. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Ore total:				Evaluare	Nr. de credite	
					Total	inclusiv					
						C	S	L			LI
Cu frecvență/ cu frecvență redusă	T.01.O.2	etică și integritate academică	Laura Tugarev, dr., conf.univ.	I	180	20	10		150	E	6

II. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Unități de conținut	Ore		
		Curs	Seminar	Lucrul individual
		F/FR	F/FR	F/FR
1.	Fundamente conceptuale și epistemologice ale eticii și integrității în mediul academic	2	2	10
2.	Cadrul normativ și mecanismele instituționale de asigurare a integrității academice	2	2	10
3.	Dimensiuni etice ale activității științifice și responsabilitatea cercetătorului	4	2	10
4.	Guvernanța și reglementarea inteligenței artificiale în cercetarea științifică	4		10
5.	Instrumente de inteligență artificială utilizate în demersul de cercetare	4	2	15
6.	Condiții de utilizare responsabilă a inteligenței artificiale în spațiul academic și în cercetare	4	2	15
	Proiect final: <i>Elaborarea unui ghid etic al cercetătorului</i>			80
	Total	20	10	150

III. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Obiective de referință	Unități de conținut
<p align="center">Subiectul 1</p> <ol style="list-style-type: none"> Să descrie conceptele fundamentale și conexiunile dintre etică, morală, cunoaștere și valorile epistemice. Să coreleze dimensiunile epistemice (adevăr, obiectivitate) cu cele etice în procesul de validare a cunoașterii științifice. Să evalueze importanța științei și responsabilitatea cercetătorului în contextul dezvoltării societății. <p><i>Lucru individual.</i> Elaborarea unui eseu argumentativ-analitic privind interdependența dintre dimensiunile epistemice și cele etice în producerea și validarea cunoașterii științifice.</p>	<p align="center">Fundamente conceptuale și epistemologice ale eticii și integrității în mediul academic</p> <ol style="list-style-type: none"> Repere și delimitări conceptuale: etică, morală, deontologie, integritate academică și responsabilitate științifică. Raportul dintre cunoașterea științifică, adevăr și normele etice în cercetare.
<p align="center">Subiectul 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Să identifice principalele reglementări privind etica și integritatea în mediul academic. Să examineze modul de funcționare a instrumentelor și practicilor utilizate pentru menținerea standardelor de integritate în cercetare. Să analizeze critic aplicarea normelor etice în mediul academic, evidențiind principalele limite și disfuncționalități. <p><i>Lucru individual.</i> Analiza a) <i>Codului de etică și deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic</i> (Decizia CC al ANACEC nr. 7 din 18 decembrie 2018) și b) <i>Codului de etică și</i></p>	<p align="center">Cadrul normativ și mecanismele instituționale de asigurare a integrității academice</p> <ol style="list-style-type: none"> Mecanisme internaționale, naționale și instituționale pentru asigurarea integrității și a normelor etice în cercetare. Etica în mediul academic: dimensiuni, limite și perspective de dezvoltare.

<p><i>integritate academică</i> al Universității de Stat din Moldova. <i>Discuție</i>. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/normative-acts/normative-acts-anacec-attestation/cod-etica.pdf Disponibil: https://usm.md/wp-content/uploads/Codul-de-Etica-si-Integritate-Academica-al-USM.pdf</p>	
Subiectul 3	Dimensiuni etice ale activității științifice și responsabilitatea cercetătorului
<ol style="list-style-type: none"> 1. Să descrie normele etice aplicabile în cercetarea științifică: integritate, transparență și responsabilitate. 2. Să identifice tipurile de plagiat, precum și alte abateri de la integritatea academică, cum ar fi falsificarea și fabricarea datelor, autoplagiatul și utilizarea necorespunzătoare a surselor. 3. Să evalueze responsabilitatea profesională a cercetătorului în aplicarea riguroasă a metodelor, evitarea conflictelor de interes etc. <p>Lucru individual. Redactarea unei recenzii asupra unui articol științific care abordează tematica eticii și integrității academice, evidențiind principalele concepte și abordări teoretice, analizând contribuțiile autorului, relevanța și originalitatea lucrării.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Principii etice fundamentale în cercetarea științifică și rolul lor în asigurarea integrității academice. 2. Competențele și normele de conduită ale cercetătorului. 3. Abaterile de la integritatea academică (plagiatul, autoplagiatul, falsificarea datelor) și impactul acestora asupra cercetării științifice.
Subiectul 4	Guvernanța și reglementarea inteligenței artificiale în cercetarea științifică
<ol style="list-style-type: none"> 1. Să cunoască aparatul teoretic al inteligenței artificiale. 2. Să distingă principalele elemente ale cadrului normativ internațional referitoare la utilizarea inteligenței artificiale în domeniul științific. 3. Să evalueze riscurile, limitările și provocările asociate utilizării inteligenței artificiale în procesul de cercetare. <p>Lucru individual. Elaborarea unei analize privind rolul instituțiilor europene în reglementarea și guvernanța inteligenței artificiale, prin examinarea documentelor și inițiativelor elaborate de Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene.</p> <p>Disponibil: https://commission.europa.eu/index_ro Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/portal/ro Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fundamentarea teoretică a inteligenței artificiale. 2. Cadrul normativ internațional privind utilizarea inteligenței artificiale în sfera științifică. 3. Riscurile, limitările și provocările utilizării inteligenței artificiale în cercetare.
Subiectul 5	Instrumente de inteligență artificială utilizate în demersul de cercetare

<ol style="list-style-type: none"> 1. Să descrie specificul instrumentelor de inteligență artificială. 2. Să clasifice tipurile de instrumente IA utilizate în cercetarea științifică. 3. Să evalueze impactul utilizării instrumentelor de inteligență artificială asupra eficienței și calității procesului de cercetare. <p>Lucru individual. Realizarea unui raport privind evaluarea aplicării practice a instrumentelor de inteligență artificială în cercetarea științifică.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificați două instrumente de inteligență artificială; • Explicați modul de funcționare al fiecărui instrument și domeniile/sectoarele în care acestea pot fi aplicate în contextul cercetării științifice; • Analizați beneficiile concrete și limitele practice; • Evaluați riscurile etice asociate utilizării instrumentelor selectate și propuneți bune practici pentru o utilizare responsabilă. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepte teoretice și clasificarea instrumentelor de inteligență artificială 2. Software și programe de inteligență artificială utilizate în activitatea de cercetare
Subiectul 6	Condiții de utilizare responsabilă a inteligenței artificiale în spațiul academic și în cercetare
<ol style="list-style-type: none"> 1. Să identifice problemele generate de utilizarea inteligenței artificiale în mediul academic și științific. 2. Să evalueze implicațiile morale și principiile de responsabilitate asociate utilizării IA în activitatea academică. 3. Să examineze cadrul normativ existent și să formuleze recomandări pentru o utilizare responsabilă a inteligenței artificiale. <p>Lucru individual. Dezvoltarea unui set de reguli pentru utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale în activitatea academică și de cercetare.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Riscuri și implicații ale utilizării inteligenței artificiale. 2. Valențele etice privind utilizarea inteligenței artificiale în mediul academic și de cercetare. 3. Reglementări și bune practici pentru utilizarea responsabilă a IA.

IV. PROIECTUL FINAL AL STUDENTULUI-DOCTORAND

Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Termen de realizare
Proiect final: <i>Elaborarea unui ghid etic al cercetătorului</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza cadrului teoretic și normativ Prima etapă constă în studierea literaturii de specialitate și a documentelor normative privind etica cercetării. Vor fi analizate coduri etice, ghiduri instituționale și lucrări academice relevante, în vederea identificării principiilor fundamentale. 2. Analiza comparativă a ghidurilor etice existente Va fi examinat cadrul normativ și etic european în domeniul cercetării, ghidurile etice elaborate de instituții academice și organizații de cercetare, pentru a identifica structura, principiile și recomandările utilizate în diferite contexte. 3. Elaborarea ghidului etic 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rigoarea conceptuală și fundamentarea etică a ghidului – 6 puncte 2. Integrarea critică a cadrului normativ și a standardelor internaționale – 6 puncte 3. Coerența și consistența argumentativă – 6 puncte 	Termen limită de prezentare a produsului – 15 ianuarie 2026

	<p>Ghidul va include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • introducere (rolul eticii în cercetare); • principiile fundamentale; • norme de conduită; • reguli privind utilizarea și citarea surselor; • etica publicării rezultatelor; • responsabilități față de comunitatea științifică și societate. <p>4. Prezentarea ghidului Ghidul elaborat va fi livrat în variantă electronică</p>	<p>4. Gradul de aplicabilitate și relevanța pentru practica științifică – 6 puncte</p> <p>5. Calitatea redactării academice și nivelul de originalitate – 6 puncte</p> <p>Total: 30 puncte</p>	
--	--	--	--

BAREM DE NOTARE:

Nota	„10”	„9”	„8”	„7”	„6”	„5”	„4”	„3”	„2”	„1”
Punctaj	30-29	28-26	25-22	21-17	16-11	10-6	5-3	2	1	0

V. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

FORMELE DE ORGANIZARE A INSTRUIRII
STRATEGII/TEHNOLOGII DIDACTICE APLICATE pentru:
PRELEGERI
<p>Modalități de organizare: utilizarea metodelor și strategiilor clasice de expunere a conținutului teoretic, integrate cu elemente de interactivitate;</p> <p>Forma de prezentare: orală;</p> <p>Instrumente de lucru: materiale didactice, suporturi textuale și iconografice, prezentări multimedia.</p>
SEMINARE
<p>Activități: expuneri, interpretări, analize, discuții;</p> <p>Modalități de organizare: activități individuale și de grup;</p> <p>Produse realizate: comunicări, prezentări, referate, analize, studii de caz etc.;</p> <p>Forme de prezentare: orală și în scris; Metode de lucru: analiză critică, argumentare, studiu de caz.</p>
EVALUARE
<p>Forme de evaluare: evaluare curentă și evaluare finală;</p> <p>Modalități de realizare: individuală;</p> <p>Forme de prezentare: orală și în scris;</p> <p>Modalități de organizare: aplicarea unor strategii de evaluare a rezultatelor academice, cu precizarea modului de calcul al notei finale.</p>

BIBLIOGRAFIE RECOMANDATĂ

1. Androniceanu, A. *Fundamente privind elaborarea unei lucrări științifice*. București: Editura Universitară, 2017.
2. Duca, M., Duca, Gh., Clapco, S., Domenco, R. *Metodologia și etica cercetării: repere teoretice și practice*. Chișinău: Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, 2017. ISBN 978-606-654-550-1.

3. Gaina, V. *Etică și integritate academică*. Craiova: Editura Universitaria, 2021. ISBN: 9786061414697
4. Haber, E., Jemielniak, D., Kurasinski, A., Przegalińska, A. *Using AI in Academic Writing and Research: A Complete Guide to Effective and Ethical Academic AI*. Cham: Palgrave Macmillan, 2025. ISBN 978-3-031-91705-9. Disponibil: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-91705-9>
5. Kharbach, M., Woodworth J. *The AI Turn in Academic Research*. Atlantic Open Educational Resources, 2025. Disponibil: <https://pressbooks.atlanticoer-relatlantique.ca/theaiturn/>
6. Singer, P. *Tratat de etică*. Iași: Editura Polirom, 2006
7. Socaciu, E., Vică, C., Mihailov, E., Gibea, T., Mureșan, V., & Constantinescu, M. *Etică și integritate academică*. București: Editura Universității din București, 2018. ISBN 978-606-16-1021-1.
8. Ștefan, E. E. *Etică și integritate academică*. București: Editura Pro Universitaria, 2018. ISBN 978-606-26-0940-5.
9. Țurcan, N., Cujba, R., & Minciună, V. *Publicarea științifică: Ghid metodologic*. Chișinău: Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2025. ISBN 978-9975-3564-8-0.
10. Tacu, M. Etica algoritmică și standardele europene: între auto-reglementare și intervenție normativă. In: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe sociale*. ȘS, 6-7 noiembrie 2025, Chișinău. Chisinau, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2025, pp. 105-112. ISBN 978-9975-62-687-3. DOI: <https://doi.org/10.59295/spd2025s.16>, https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/243359
11. Tugarev, L. Dimensiunile inteligenței artificiale în secolul XXI. In: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe economice și ale comunicării*. 2025, nr. 11(6), pp. 96-100. ISSN 2587-4446. DOI: [https://doi.org/10.59295/sum11\(6\)2025_12](https://doi.org/10.59295/sum11(6)2025_12), https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/243058